הברייתא מביאה דעה שלישית: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, כל הפסוק עוסק בחיוב הבעל לתת לאשתו בגדים, ותיבת 'כסותה' נדרשת לפניה ולאחריה, 'שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ', לְפוּם שְׁאֵרָהּ תֵּן כְּסוּתָהּ – לפי סוג גופה תן לה בגדים, שֶׁלֹּא יִתֵּן לָהּ לֹא בגדים שֶׁל יַלְדָּה [–צעירה] לְזַקֵּנָה, וְלֹא שֶׁל זַקֵּנָה לְיַלְדָּה, שדרך צעירה ללבוש בגדים רחבים להתנאות בהם, ודרך זקינה ללבוש בגדים שאינם רחבים, שלא יקשה עליה המשא. 'כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ', לְפוּם עוֹנָתָהּ תֵּן כְּסוּתָהּ – לפי עונות השנה יתן לה בגדים, שֶׁלֹּא יִתֵּן לה בגדים חֲרָשִׂים בֵּימוֹת הַחַמָּה, כיון שהחדשים מחממים, וְלֹא שְׁחָקִים – ישנים ושחוקים, שאינם מחממים כל כך, בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים.

הגמרא מביאה ברייתא שמפרשת את 'שְׁאֵרָהּ' באופן אחר: תָּנֵי רַב יוֹסֵף, 'שְׁאֵרָהּ', זוֹ קְרוּב בָּשָׂר בעת תשמיש, שֶׁלֹּא יְנַהֵג בָּהּ מִנְהַג פְּרָסִיִּים, שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בִּלְבוּשֵׁיהֶן. מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַב הוּנָא, דְּאָמַר רַב הוּנָא, בעל שֶׁאוֹמֵר אי אֶפְשִׁי לשמש אֶלָּא אֲנִי בְּבִגְדֵי וְהִיא בְּבִגְדָהּ, ולא בקירוב בשר, יוֹצִיא וְנוֹתֵן כְּתוּבָּה – חייב לגרש את אשתו ולתת לה כתובתה, ואף שעושה כן לשם צניעות, משום שאינו מקיים את חובת עונה לאשתו, ואין בכך דרך חיבה.

* * *

שנינו במשנה: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֶפִילּוּ עֲנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ' לא יפחות משני חלילין ומקוננת. הגמרא מבארת את מחלוקתם של תנא קמא ורבי יהודה בענין זה. מקשה הגמרא: מתוך דברי רבי יהודה שמחייב את הבעל לשכור שני חלילין ומקוננת, מְכָלָל – משמע דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר, חָנֵי לֹא – שאינו חייב בכך, אלא רק בגוף הקבורה, ויש לברר הֵיכִי דָּמֵי – באיזה מקרה נחלקו, אִי דְּאוֹרְחָהּ – אם דרך בנות משפחתה לצאת בקבורתן בשני חלילין ומקוננת, מַאי טַעְמָא דְּתַנָּא קַמָּא דְּאָמַר לֹא – מדוע סובר תנא קמא שאין הבעל חייב בכך, והרי כל הנושא אשה ממשפחה כזו, עושה זאת על דעת שיתחייב לכבדה במותה כנהוג במשפחתה, וְאִי דְּלָאו אוֹרְחָהּ – ואם אין דרך בנות משפחתה בכך, מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה שמחייבו לעשות כן.

מתרצת הגמרא: לֹא צְרִיכָא, כְּגוֹן דְּאוֹרְחֵיהּ דִּידֵיהּ וְלָאו אוֹרְחָהּ דִּידָהּ – מדובר במשנה באופן שדרך בנות משפחתו של הבעל לצאת בכך, ואין דרך בנות משפחתה לצאת בכך, ובזאת נחלקו, תַּנָּא קַמָּא סָבַר, כִּי אֲמְרִינַן בברייתא שהאשה עוֹלָה עִמּוֹ – עם הבעל, להתנהג בעשירות כמותו, וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ לנהוג כמותו בעניות, חָנֵי מִילֵּי מֵחַיִּים – בחיי האשה, אֲבָל לְאַחַר מִיתָה, לֹא – אין אומרים שעולה עמו להתנהג כמעלתו, וכיון שאין דרך בנות משפחתה בכך, אינה עולה עמו לנהוג בזה כבנות משפחתו. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר, אֶפִילּוּ לְאַחַר מִיתָה עולה עמו, ועליו להביא לה שני חלילים ומקוננת, כמנהג בנות משפחתו.

פוסקת הגמרא את ההלכה: אָמַר רַב חִסְדָּא, אָמַר מַר עוּקְבָא, הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

* * *

אגב שהובאו דברי רב חסדא בשם מר עוקבא, מביאה הגמרא הלכה נוספת בשמו: וְאָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר מַר עוּקְבָא, מִי שֶׁנִּשְׂתַּטָּה, ואינו יכול לפרנס את אשתו וילדיו, בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו ומוכרים אותם שלא מדעתו, וְזָנִין [–נותנים מזונות] וּמְפַרְנְסִין [–נותנים לבוש וכסות] אֶת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו ממעות אלו, וְכן נותנים מעות עבור 'דָּבָר אַחֵר', ולהלן יבואר מה הוא.

מקשה הגמרא: אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, מַאי שְׁנָא – במה שונה דין זה של אדם שנשתטה, שיורדים לנכסיו, מֵהָא דְּתַנְיָא בברייתא, מִי שֶׁחָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם, וְאִשְׁתּוֹ שנשארה במקומה תּוֹבַעַת מְזוֹנוֹת, בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו וְזָנִין וּמְפַרְנְסִין אֶת אִשְׁתּוֹ, אֲבָל לֹא זנין ומפרנסין את בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, והיינו משום שאינו חייב במזונותיהן, וְלֹא מוציאים מנכסיו לצורך 'דָּבָר אַחֵר'.

מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רב אשי, וְלֹא שָׁאנֵי לָךְ – וכי אין חילוק בעיניך בֵּין אדם הֵיוֹצֵא לְדַעַת – מדעתו ומרצונו למדינת הים, שכיון שלא ציוה כן מוכח שאינו רוצה לפרנס את ילדיו, וכיון שאינו חייב בכך מצד הדין אי אפשר לכופו על זאת [אבל את אשתו חייב לזון מכח הכתובה ונשתעבדו נכסיו לכך], לְבֵין הַיּוֹצֵא שֶׁלֹּא לְדַעַת – אדם שהשתטה, שלא היה יכול לצוות לפרנסם, ומן הסתם רצונו לפרנס מנכסיו את ילדיו.

הגמרא מבררת מהו 'דבר אחר' שהוזכר בברייתא, שאם הלך למדינת הים אין נוטלים אותו מנכסיו. מבררת הגמרא: מַאי דָּבָר אַחֵר. מבארת הגמרא: רַב חִסְדָּא אָמַר, זֶה תַּכְשִׁיט – בשמים שהנשים מתקשטות ומתבשמות בהם, שאין נותנים זאת לאשתו מנכסיו. רַב יוֹסֵף אָמַר, זה צְדָקָה, שאם פוסקין צדקה על בני העיר, אין פוסקין מנכסיו. מבארת הגמרא מה יסבור כל אחד בנידון של חבירו: מַאן דְּאָמַר שאין מוציאין מנכסיו לצורך תַּכְשִׁיט, כָּל שֶׁכֵּן שאין נוטלין מנכסיו לִצְדָקָה. אך מַאן דְּאָמַר שאין לוקחין לצורך צְדָקָה, אֲבָל מכל מקום תַּכְשִׁיט יַהֲבִינַן לָהּ – נותנים לאשתו, משום דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ דְּתִינַוָּול – אין רצונו שתתגנה בכך שאינה יכולה להתקשט.

* * *

אגב הברייתא העוסקת במי שהלך למדינת הים לגבי מזונות אשתו וילדיו, מביאה הגמרא מימרא באותו ענין לגבי קבורת אשתו אם מתה בהיותו במדינת הים: אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָבִין, אָמַר רַב הוּנָא, מִי שֶׁהָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם וּמֵתָה אִשְׁתּוֹ, בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו וְקוֹבְרִין אוֹתָהּ לְפִי כְּבוֹדוֹ ומעלתו של הבעל.

מקשה הגמרא: וכי קוברין אותה רק לְפִי כְּבוֹדוֹ, וְלֹא לְפִי כְּבוֹדָהּ, והרי ודאי שאם דרך בנות משפחתה לנהוג כבוד גדול יותר מבנות משפחתו, שהולכים אחרי דרך בנות משפחתה. מתרצת הגמרא: אִימָא, קוברין אותה אַף לְפִי כְּבוֹדוֹ, והיינו אם דרך בנות משפחתו להתנהג יותר בכבוד ממשפחתה, נוהגים כך באשתו. וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן, שהאשה עוֹלָה עִמּוֹ, וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ, וַאֲפִילּוּ לְאַחַר מִיתָה, וכדעת רבי יהודה במשנתינו, כפי שהתבאר לעיל בגמרא. ואין צריך לומר שקוברין אותה לפי כבודה ומנהג משפחתה, אף בדברים שאין בנות משפחת בעלה נוהגות בכך.

* * *

הגמרא מביאה הלכה נוספת בענין קבורת האשה: אָמַר רַב מַתָּנָה, בעל הָאוֹמֵר בשעת מיתתו, אִם מֵתָה אשתי לֹא תִקָּבְרוּהָ מִנְּכָסָיו [–מנכסי], שׁוֹמְעִין לוֹ, כיון שחיוב קבורת האשה מוטל על הבעל תמורת נדונייתה שהוא יורש, וכיון שמת לפניה ואינו יורשה, אינו חייב לקוברה, אלא היורשים את נדונייתה הם החייבים בקבורתה. תמהה הגמרא: מַאי שְׁנָא כִּי אָמַר – מה הטעם באופן זה שאמר הבעל שלא יקברו את אשתו מנכסיו, ששומעים לו, הרי זהו משום דְּנָפְלֵי נִכְסֵי קַמֵּי יַתְמֵי – בניו יורשים את נכסיו, ואינם חייבים בקבורת אלמנת אביהם, אלא יורשיה היורשים את נדונייתה חייבים בכך, כִּי לֹא אָמַר נַמִּי נִכְסֵי קַמֵּי יַתְמֵי רְמִי – אף כשאינו אומר כן הרי נכסיו מוטלים ועומדים לפני יורשיו, והם פטורים מקבורתה.

הגמרא מביאה מימרא זו באופן אחר: אֶלָּא כך אמר רב מתנה, אדם הָאוֹמֵר אִם מֵת הוּא [–על עצמו אומר] לֹא תִקָּבְרוּהוּ מִנְּכָסָיו, אלא מן הצדקה, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, משום שלָאו כָּל הֵימֶנּוּ – אין דבר זה ברשותו, שֶׁיַּעֲשִׁיר אֶת בָּנָיו בכך שלא יצטרכו להוציא ממון על קבורתו, וְיַפִּיל עַצְמוֹ עַל הַצִּיבּוּר.

משנה

במשנה הקודמת (מז:) שנינו שקטנה ונערה עומדת ברשות האב עד שתינשא, ולאחר נישואיה עומדת היא ברשות הבעל. משנתינו מבארת מהו זמן הנישואין שבו עוברת הבת מרשות האב לרשות הבעל: לְעוֹלָם הִיא – הקטנה או הנערה בִּרְשׁוּת הָאָב, ויש לאב את כל הזכויות המוזכרות במשנה לעיל, וכן אינה ברשות הבעל לאכול בתרומה אף אם הוא כהן, עַד שֶׁתִּכָּנֵס

לְרִשׁוּת הַבַּעַל – לחופה לְשם נְשׂוּאִין, שבזה היא נכנסת לרשות הבעל.

המשנה מביאה את הדין באופנים שונים: מָסַר הָאָב את בתו הקטנה או הנערה לְשָׁלּוּחֵי הַבַּעַל, שנשלחו על ידו להביאה אליו כדי שישאנה, חֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הַבַּעַל, כיון שמסירתה לשלוחי הבעל נחשבת כמסירתה לבעל עצמו לנישואין. אבל אם הָלַךְ הָאָב עִם שְׁלּוּחֵי הַבַּעַל הלוקחים את בתו, אוֹ שֶׁהָלְכוּ שְׁלּוּחֵי הָאָב עִם שְׁלּוּחֵי הַבַּעַל, ולא השאירה לבדה ביד שלוחי הבעל, הרי שאין כוונת האב למוסרה עדיין, וַחֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הָאָב עד שתיכנס לבית בעלה ממש.

שלח האב את בתו על ידי שליחים, וגם הבעל שלח שליחים שיביאו אליו את הבת, ובדרך מָסְרוּ שְׁלּוּחֵי הָאָב את הבת לִשְׁלּוּחֵי הַבַּעַל, חֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הַבַּעַל מיד בשעת מסירתה.

* * *

גמרא

שנינו במשנה: ׳לעולם היא ברשות האב עד שתיכנס לרשות הבעל לנישואין׳. מבררת הגמרא: מַאי ׳לְעוֹלָם׳ – מדוע הוסיף התנא ואמר ׳לעולם׳, ולא אמר רק שהיא ברשות האב עד שתיכנס לרשות הבעל לנישואין. מבארת הגמרא: התנא בא לְאַפּוֹקֵי [–להוציא ולמעט] מִדעת חכמים שבמִּשְׁנָה רִאשׁוֹנָה – המשנה שנשנתה בדורות קודמים, ונחלקו עליה הדורות האחרונים, דְּתָנֵן במשנה להלן (נז.), ארוסות שהִגְּיַע הזְּמַן הקבוע להן לנישואין, וְלֹא נִישְּׂאוּ מחמת עיכוב של הבעל, אוֹכְלוֹת מִשֶּׁלּוֹ – מנכסי הבעל, שהרי אחר הנישואין חייב הבעל לזון את אשתו, וכיון שהוא המעכב את הנישואין, אינן צריכות להפסיד מזונות, וְאם הוא כהן, אוֹכְלוֹת מחמתו בִּתְרוּמָה, והובא שם שבמשנה אחרונה אמרו שאינה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה, וְקָא מַשְׁמַע לָן התנא במשנתינו במה שכתב ש׳לְעוֹלָם׳ היא ברשות אביה, שהלכה כדעת המשנה האחרונה המובאת שם, שחולקת ואומרת שאינה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה.

* * *

שנינו במשנה: מָסַר הָאָב לְשְׁלּוּחֵי הַבַּעַל חֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הַבַּעַל וְכוּ׳. הגמרא דנה לגבי אילו דינים מועילה מסירת האב לשלוחי הבעל להחשיבה כנשואה: אָמַר רַב, מְסִירָתָהּ על ידי האב לשלוחי הבעל, הרי היא כחופה לַכֹּל – לכל דיניה, חוץ מֵאכילת תְּרוּמָה, שאף שמן התורה ארוסה אוכלת בתרומה, אסרו עליה חכמים לאכול מחשש שכשתינשא ימצא בה הבעל מום ויבטל את הקידושין כדין ׳מקח טעות׳, ונמצא שאכלה בתרומה שלא כדין, וחשש זה שייך אף כשנמסרה לשלוחי הבעל. וְרַב אַסִּי חלק ואָמַר, מסירתה לשלוחי הבעל נחשבת כחופה אַף לְענין אכילתה בִּתְרוּמָה, כיון שהטעם שאסרו חכמים על ארוסה לאכול תרומה הוא מחשש שתתן מהתרומה לאחיה ואחיותיה שנמצאים עמה בבית אביה, והם אסורים בתרומה, וכשמסרוה לשלוחי הבעל לא שייך חשש זה.

הגמרא מקשה ממשנתינו על דברי רב אסי: אֵיתֵיבֵיהּ רַב הוּנָא לְרַב אַסִּי, וְאָמְרֵי לָהּ – יש אומרים שהקשה כן חֲיָיא בַּר רַב רַב לְרַב אַסִּי, שנינו במשנה, לְעוֹלָם הִיא בִּרְשׁוּת הָאָב עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחוּפָּה, והתבאר לעיל שכוונת התנא לחדש בלשון ׳לעולם׳ שאינה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה, והיינו שלא כדברי רב אסי האומר שמסירת האב לשלוחי הבעל מתירתה לאכול בתרומה.

אָמַר לֵיהּ רַב לרב הונא תלמידו ולחייא בנו, לָאו אֲמִינָא לְכוּ – וכי לא אמרתי לכם, דְּלָא תֵּיזְלוּ בָּתַר אִיפְּכָא – לא תקשו ממשנה שאפשר להפוך את פירושה לשני צדדים, שהרי אף כאן יָכוֹל רב אסי לְשַׁנּוֹיֵי לְכוּ – לתרץ לכם את דברי המשנה כדבריו, שמְּסִירָתָהּ לשלוחי הבעל זוֹ הִיא כְּנִיסָתָהּ לַחוּפָּה לענין תרומה, ולכך היא אוכלת בתרומה.

הגמרא מביאה שיטות נוספות לגבי מה מועילה מסירתה לשלוחי האב [מלבד דעת רב שמסירתה מועילה לכל חוץ מאכילת תרומה, ודעת רב אסי שמסירתה מועילה אף לאכול בתרומה]: וּשְׁמוּאֵל אָמַר, מסירת הבת לשלוחי הבעל מועילה רק לִירּוּשָׁתָהּ, שאם מתה בדרך, הבעל יורש את הנדוניה שאביה נתן לה לנישואיה, אך לגבי שאר הדברים, כגון אכילת תרומה, הפרת נדרים, מעשה ידיה ומציאתה, נשארת הבת ברשות האב עד שתיכנס לחופה. וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר, מסירתה לשלוחי הבעל מועילה רק לְכָתּוּבָּתָהּ.

מבררת הגמרא: ׳כָּתּוּבָּתָהּ׳, שלגביה הבת ברשות בעלה, מַאי הִיא. אם תאמר שהכוונה לנדוניה הנכתבת בשטר הכתובה, והיא ברשותו לענין דְּאִי מָתָה יָרֵית לָהּ – שאם מתה בדרך, הבעל יורשה, הרי הַיְינוּ דִּשְׁמוּאֵל – אלו דברי שמואל. מבארת הגמרא: אלא אָמַר רָבִינָא, כוונת ריש לקיש לוֹמַר, שאם בהיותה בדרך עם שלוחי הבעל, מת הבעל, כָּתּוּבָּתָהּ מַאַחַר, מָנָה – אם תינשא אחר כך לאחר, כתובתה מנה, כדין אלמנה מן הנישואין, ולא מאתים זוז כאלמנה מן האירוסין.

הגמרא מביאה אמוראים הסוברים כרב אסי: רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי חֲנִינָא דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ – אמרו שניהם דבר זה, מְסִירָתָהּ לשלוחי הבעל מועילה להחשיבה כנשואה לַכֹּל – לכל דיניה, וְאַף לִתְרוּמָה.

הגמרא מקשה על דעת כל האמוראים המובאים לעיל, מלבד שמואל הסובר שמסירתה מועילה לענין ירושתה: מֵיתִיבֵי, שנינו בברייתא, חָלַךְ הָאָב עִם שְׁלּוּחֵי הַבַּעַל, אוֹ שֶׁהָלְכוּ שְׁלּוּחֵי הָאָב בשליחותו עִם שְׁלּוּחֵי הַבַּעַל, אוֹ שֶׁהָיְתָה לְהּ לאשה חָצֵר בַּדֶּרֶךְ, ובשעה שהלך האב או שלוחיו עם הבעל נִכְנְסָה הכלה עִמּוֹ לְבֵין יחד שלא לשם נישואין, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתּוּבָּתָהּ – המטלטלין שנתן לה אביה לנדוניייתה נמצאים בְּבֵית בַּעְלָהּ, מכל מקום אם מָתָה קודם שנכנסה לחופה, אֲבִיהָ יוֹרְשָׁהּ, ואין הבעל יורש את הנדוניה, כיון שכל זמן שהאב או שלוחיו הולכים עמה אין כאן מסירה לחופה. אבל אם מָסַר הָאָב לְשְׁלּוּחֵי הַבַּעַל, אוֹ שֶׁמָּסְרוּ שְׁלּוּחֵי הָאָב לְשְׁלּוּחֵי הַבַּעַל ולא הלכו עמהם האב או שלוחיו, אוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ לבעל חָצֵר בַּדֶּרֶךְ, ובזמן שהלכו עמו האב או שלוחיו נִכְנְסָה עִמּוֹ הכלה לחצר לְשֵׁם נִישּׂוּאִין, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתּוּבָּתָהּ [–נדונייתה] בְּבֵית אֲבִיהָ, ולא נמסרה עדיין לבעל, אם מָתָה בַּעְלָהּ יוֹרְשָׁהּ, ואף שלא נכנסה לחופה. מבארת הברייתא: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שמסירתה לשלוחי הבעל נחשבת כנישואין, לְענין יְרוּשָּׁתָהּ – שהבעל יורש את נדונייתה, אֲבָל לִתְרוּמָה, אֵין אִשָּׁה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחוּפָּה. ומבואר בברייתא כדברי שמואל, שמסירתה מועילה רק לענין ירושתה, ולא לתרומה ולשאר דברים. מסיימת הגמרא: תְּיוּבְתָּא דְּכוּלְּהוּ תְּיוּבְתָּא – אכן מברייתא זו קשה על כל האמוראים החולקים על שמואל.

* * *

הגמרא עוברת עתה לבאר את דברי הברייתא המחלקת בין נכנסה עמו ללון לבין נכנסה עמו לשם נישואין. מקשה הגמרא: הָא נוּפָא קַשְׁיָא – גוף דברי הברייתא קשה, ונסתר מהרישא לסיפא, שהרי אָמְרַתְּ ברישא שאם הלך האב או שלוחיו עם שלוחי הבעל ונִכְנְסָה עִמּוֹ לָלִין, אין בעלה יורשה. ומשמע, טַעֲמָא דְּלָלִין – הטעם שאין בעלה יורשה הוא כיון שנכנסה עמו ללינה בלבד, הָא – אבל אם נכנסה עמו בְּסָתָמָא, בלא שפירשה כלום, הרי זה לְשֵׁם נִישּׂוּאִין, ואם מתה בעלה יורשה. ואם כן אֵימָא סֵיפָא, נִכְנְסָה עִמּוֹ לחצר לְשֵׁם נִישּׂוּאִין בעלה יורשה, ומשמע שזהו רק אם פירשה שכניסתה עמו היא לשם נישואין, הָא אם נכנסה עמו בְּסָתָמָא, אנו מפרשים שכניסתה היא לָלִין בלבד, ואינו יורשה.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אַשִׁי, לשון ׳ללין׳ ו׳לשם נישואין׳ השנויות בברייתא, אין הכוונה שהאשה פירשה כן, אלא סְתָמֵי סְתָמֵי קָתָנֵי – בשני המקרים מדובר שנכנסו לחצר בסתם, והחילוק הוא שסְּתָם כניסה לְחָצֵר דִּידֵיהּ [–שלה], כמו ברישא, היא לָלִין, וסְתָם כניסה לְחָצֵר דִּידֵיהּ [–שלו], כמו בסיפא היא לְנִשּׂוּאִין.

המשך בעמוד רו

הגמרא מביאה ברייתא בענין מסירת האב לשלוחי הבעל: **תָּנָא, מָסַר הָאָב** את בתו **לְשַׁלּוּחֵי הַבַּעַל**, ובעודה בדרך **זִינְּתָה**, **הֲרֵי זוֹ בְּחֶנָק**, כדין נשואה שזינתה, ולא בסקילה כדין נערה המאורסה שזינתה.

מבררת הגמרא: **מַנָּא הֲנֵי מִילֵּי** – מנין לנו דין זה, שאחר מסירתה לשלוחי הבעל דינה כנשואה שזינתה. מבארת הגמרא: **אָמַר רַב אַמִּי בַּר חָמָא, אָמַר קְרָא** בנערה המאורסה שזינתה 'וְסָקְלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ' (דברים כב כא), ויש לדרוש שחיוב סקילה הוא רק בהיותה ב'בֵּית אָבִיהָ', **פָּרַט** לְאופן **שֶׁמָּסַר** אותה **הָאָב לְשַׁלּוּחֵי הַבַּעַל**, דכיון שאינה בבית אביה, אין דינה בסקילה אלא בחנק, כנשואה שזינתה.

מקשה הגמרא: מנין שהפסוק ממעט נערה שנמסרה לשלוחי הבעל, **וְאִימָּא** – שמא נאמר ש'בֵּית אָבִיהָ' בא למעט **פָּרַט** למי **שֶׁנִּבְעֲלָה לַחוּפָּה** וְעדיין **לֹא נִבְעֲלָה**, שאף שהיא בתולה מכל מקום כיון שנכנסה לחופה דינה בחנק, כנשואה.

מתרצת הגמרא: **אָמַר רָבָא, אָמַר לִי אַמִּי**, לא יתכן שבאה התורה למעט מי שנכנסה לחופה ולא נבעלה, שהרי זו שנכנסה לחופה, **בְּהֶדְיָא כְּתִיבָא** – בפירוש התמעטה מפרשת נערה המאורסה הנסקלת, וכמו ששנינו בברייתא, נאמר בפסוק (דברים כב כג–כד) 'כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ, וְהוֹצֵאתֶם אֶת שְׁנֵיהֶם אֶל שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ', ויש לדרוש, 'נַעֲרָה', **וְלֹא בּוֹגֶרֶת**. 'בְּתוּלָה', **וְלֹא בְּעוּלָה**. 'מְאוֹרָשָׂה', **וְלֹא נְשׂוּאָה**. ויש לברר **מַאי** – מה טיבה של אותה 'נְשׂוּאָה' שהתמעטה, **אִילֵּימָא** – אם נאמר שזו **נְשׂוּאָה מַמָּשׁ**, שנכנסה לחופה ונבעלה, **הֵיינוּ 'בְּתוּלָה וְלֹא בְּעוּלָה'**, ומדוע יש צורך במיעוט נוסף. **אֶלָּא לָאו** – ודאי כוונת הברייתא ב'נשואה' למעט את זו **שֶׁנִּכְנְסָה לַחוּפָּה וְלֹא נִבְעֲלָה**, וכיון שמ'מאורשה' התמעטה זו שנכנסה לחופה ולא נבעלה, על כרחך שמ'בֵּית אָבִיהָ' התמעטה זו שנמסרה לשלוחי הבעל, שאינה נסקלת כנערה המאורסה, אלא דינה כנשואה, בחנק.